

**COLLECTIEF
SCHULDREGELEN
IMPACTMETING
2020**

COLLECTIEF SCHULDREGELEN IMPACTMETING 2020

Deloitte.

SCHULDENLAB NL

INTRODUCTIE

Voor u ligt het eindrapport van de eerste kwantitatieve impactmeting van Collectief Schuldregelen.

Deze impactmeting is uitgevoerd door SchuldenlabNL, in opdracht van de NVVK in samenwerking met Deloitte.

COLLECTIEF SCHULDREGELEN

SchuldenlabNL (SNL) werkt samen met gemeenten en bedrijven aan een Nederland zonder schuldzorgen door het opschalen van door SchuldenlabNL geselecteerde methoden. Een van deze methoden betreft Collectief Schuldregelen (CSR), een methode om het tot stand brengen van minnelijke schuldregelingen te versnellen en vereenvoudigen. Er ontstaat voordeel voor schuldhulpverleners en schuldeisers door schuldeisers vooraf akkoord te laten geven op betaalvoorstellen en dossiers collectief af te handelen. Daardoor komen mensen met schulden sneller tot een schuldregeling. Het team Collectief Schuldregelen, onderdeel van de NVVK, draagt zorg voor het opschalen van dit initiatief.

IMPACTMETING

CSR is één van de methoden die mede dankzij de inspanningen van SNL zijn opgeschaald en daardoor een groter bereik hebben gekregen. Deze impactmeting is een eerste meting o.b.v. de nu beschikbare databronnen, en is onderdeel van stimulerend en mobiliserend meten door SNL. De meting heeft als doel om een beeld te schetsen van de verwachte impact van CSR als eerste stap in een voortgaand proces om impact te analyseren en te verbeteren. De impactmeting omvat zowel de micro-economische impact (impact op stakeholders) als macro-economische impact (impact op het Nederlands BBP). Bij de impactmeting wordt de hele samenwerking binnen CSR in ogenschouw genomen; alleen samen met haar partners kan CSR maximale impact maken.

SCOPE

De uitgevoerde impactmeting heeft betrekking op 2020, met een vooruitblik naar 2024. In 2020 zijn 4.841 klanten geholpen via CSR. In dit onderzoek is gekeken naar de economische impact op microniveau (micro-economische impact) en macroniveau (macro-economische impact).

INHOUDSOPGAVE

Principes	8
Samenvatting	12
Methode	16
Belangrijkste aannames	20
Micro-economische impact Methode	24
Micro-economische impact Resultaten	27
Macro-economische impact Methode	30
Effect van arbeidsparticipatie	32
Discussie van de resultaten	36
Conclusies	38
Bijlagen	43

PRINCIPES

Een impactmeting kwantificeert de economische impact van een initiatief, dit betreft zowel de micro-economische impact (op verschillende stakeholders) als de macro-economische impact (op Nederland).

MICRO-ECONOMISCHE IMPACT

Deze analyse beschrijft de financiële gevolgen van CSR om gezamenlijk schuld te regelen op haar stakeholders, ten opzichte van de huidige situatie (het standaard schuldregeltraject). Een kwantificatie van de micro-economische impact kan stakeholders inzicht geven in de economische gevolgen als zij zich aansluiten bij een initiatief. Bij een positieve micro-economische impact kan dit de opschaling van het initiatief bevorderen.

MACRO-ECONOMISCHE IMPACT

Deze analyse beschrijft de impact van CSR op het Nederlands Bruto Binnenlands Product (BBP), in vergelijking met de huidige situatie waarin het standaard schuldregeltraject wordt gevolgd. Een kwantificatie van de macro-economische impact kan helpen bij het aantonen van de (economische) wenselijkheid van CSR; dit kan leiden tot een vergroot draagvlak.

TIJDSPERIODE

De impactmeting richt zich op het kwantificeren van de (verwachte) impact van Collectief Schuldregelen in de jaren 2020-2024.

Collectief Schuldregelen zorgt voor het sneller bereiken van een schuldregeling en stimuleert de inzet van saneringskredieten bij schuldregelingen.

	 Sneller bereiken van een schuldregeling	 Hoger gebruik van saneringskredieten bij schuldregeling²
	Collectief Schuldregelen heeft de ambitie om het bereiken van een schuldregeling te verkorten van 120 naar 30 dagen ¹ .	Collectief Schuldregelen zet zoveel als mogelijk het saneringskrediet in bij minnelijke schuldregelingen ¹ .
Schuldeisers (Gemiddeld 14 eisers per dossier ²)	<ul style="list-style-type: none"> Aangesloten schuldeisers gaan bij voorbaat akkoord met de voorgestelde regeling en vertrouwen schuldhulpverlening op het gedane voorstel Aangesloten schuldeisers zijn minder tijd kwijt met het treffen van een akkoord met schuldhulpverlening. 	<ul style="list-style-type: none"> Aangesloten schuldeisers gaan bij voorbaat akkoord met inzet van saneringskrediet en vertrouwen schuldhulpverlening op het gedane voorstel³ Aangesloten schuldeisers krijgen geld van een kredietbank en sluiten het dossier. Daarmee zijn ze schuldeiser af.
Schuldhulpverlenende organisaties (schuldhulpverlening)	<ul style="list-style-type: none"> Schuldhulpverlening stuurt de dossiers gebundeld (collectief) op naar aangesloten schuldeisers. Schuldhulpverlening heeft meer tijd voor het bereiken van een schuldregeling met niet aangesloten schuldeisers. 	<ul style="list-style-type: none"> Schuldhulpverlening stimuleert de inzet van saneringskrediet bij aangesloten schuldeisers. Kredietbank neemt de rol van schuldeiser over door het verschuldigde bedrag aan schuldeisers uit te keren. Schuldhulpverlening hoeft geen hercontroles te doen.
Klanten	<ul style="list-style-type: none"> De klant komt sneller tot een schuldregeling met schuldeisers. 	<ul style="list-style-type: none"> De klant heeft nog maar één schuldeiser (een kredietbank), in plaats van 14, wat resulteert in meer overzicht en rust. Door vermindering van schuldenzorgen heeft de klant minder financiële stress en ontstaat er ruimte voor andere zaken.

1 NVVK website;
 2 NVVK jaarverslag 2020;
 3 Schuldeisers gaan akkoord met het schikkingsvoorstel en inzet saneringskrediet maar dit is geen vanzelfsprekendheid. Onder andere wanneer er sprake is van een verleden van fraude of eerder contact met schuldhulpverlening kan van saneringskrediet en/of een direct akkoord worden afgezien. In de praktijk komt dit neer op "akkoord, tenzij..."

Collectief Schuldregelen volgt hetzelfde proces als een standaard traject tijdens de intake en stabilisatie, maar verschilt van een standaard traject in hoe de schuldregeling tot stand wordt gebracht.

	1 Intake & stabilisatie	2 Schuldregeling
Standaard traject (ST) Schuldhulpverlening waarbij geen van de schuldeisers is aangesloten bij Collectief Schuldregelen.	<ul style="list-style-type: none"> Intake van de klant in het schuldhulpverleningstraject Inventariseren van de uitstaande schulden Stabiliseren van de financiële situatie 	<ul style="list-style-type: none"> Per traject wordt een aparte onderhandeling opgestart met elke schuldeiser Afhankelijk van de situatie wordt schuldbemiddeling of een saneringskrediet ingezet In de gemeente Den Haag leidt dit bijvoorbeeld tot 84.000 brieven wanneer alle schuldeisers individueel versturen
Collectief Schuldregelen (CSR) Schuldhulpverlening waarbij minstens een van de schuldeisers is aangesloten bij CSR.	<ul style="list-style-type: none"> Gelijk aan het standaard traject 	<ul style="list-style-type: none"> Schuldhulpverlening verstuurt eens per twee weken de saldo-verzoeken naar de schuldeisers Schuldeisers gaan bij voorbaat akkoord met de voorgestelde regeling¹ Saneringskrediet wordt zo veel mogelijk ingezet¹

1 Schuldeisers gaan akkoord met het schikkingsvoorstel en inzet saneringskrediet maar dit is geen vanzelfsprekendheid. Onder andere wanneer er sprake is van een verleden van fraude of eerder contact met schuldhulpverlening kan van saneringskrediet en/of een direct akkoord worden afgezien. In de praktijk komt dit neer op een akkoord "ja, tenzij..."

SAMENVATTING

I

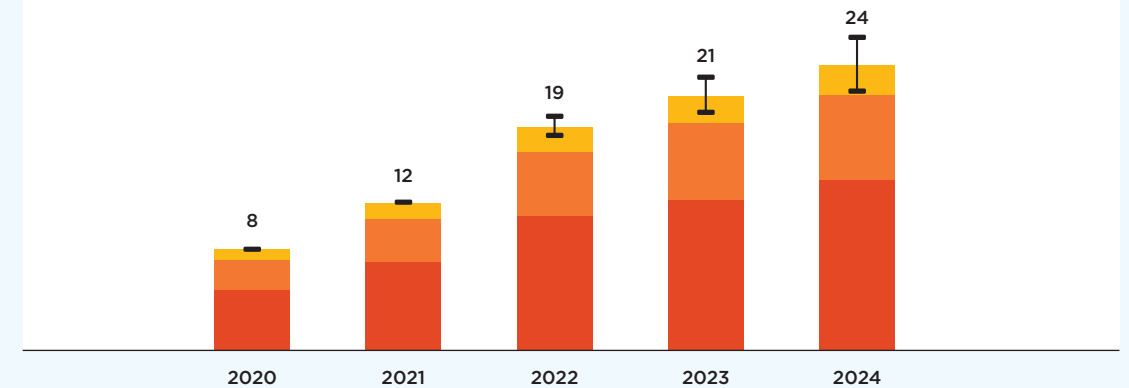

SAMENVATTING IMPACT

Collectief Schuldregelen heeft in 2020 een financiële impact van € 8 miljoen op stakeholders, oplopend naar € 24 miljoen in 2024.

Micro-economische impact per stakeholder (€m)

- Schuldeisers
- Zorgverzekeraars
- Overheid

I Spreiding tussen laag en verwacht scenario (zie pagina 18 voor toelichting scenario's).

- Invoering van Collectief Schuldregelen (CSR) leidt tot een **vermindering van uitvoeringskosten** bij schuldhulpverlening van de gemeente en schuldeisers door het **weghalen van processtappen** (bijv. intakegesprekken met klanten of het controleren van terugbetalingen, zie pagina 21) of het mogelijk maken van automatisering en **standaardisatie van het schuldregelproces**.
- Daarnaast leidt CSR tot een **vermindering van zorgkosten** door het **sneller bereiken van een schuldregeling** en het **stimuleren van saneringskrediet** (zie pagina 22).

SAMENVATTING METHODIEK

De impact van Collectief Schuldregelen is bepaald op micro-economisch niveau; de impact op macro-economisch niveau kon binnen de reikwijdte van dit onderzoek niet worden vastgesteld.

IMPACT VAN COLLECTIEF SCHULDREGELLEN (CSR) ten opzichte van een standaard traject (ST)

MICRONIVEAU micro-economische impact

Micro-economische impact is de financiële impact op stakeholders van CSR. Deze impact is apart bepaald voor de overheid, zorgverzekeraars en schuldeisers.

Verlaging van uitvoeringskosten overheid door een efficiënter schuldregelproces.

Verlaging in kosten van zorgverzekeraars door minder schuldzorgen (bijv. verlaging van gebruik van GGZ zorgvoorzieningen).

Verlaging van uitvoeringskosten van schuldeisers door een efficiënter schuldregelproces.

MACRONIVEAU macro-economische impact

Macro-economische impact is de impact op het Nederlands Bruto Binnenlands Product (BBP). Deze bijdrage is een gevolg van een toename in arbeidsproductiviteit, welke direct volgt uit een toename in arbeidsparticipatie.

CSR adviseert de inzet van saneringskrediet omdat dit zorgt voor meer rust bij klanten. Dit kan worden gezien als een stimulans om (meer) te gaan werken.

De aanname dat inzet van saneringskredieten leidt tot een toename in arbeidsparticipatie kon binnen de reikwijdte van dit onderzoek niet worden bevestigd.

Om het belang van arbeidsparticipatie voor macro-economische impact te duiden is het effect van een hypothetische 1% toename in arbeidsparticipatie onder CSR deelnemers gekwantificeerd.

SAMENVATTING AANBEVELINGEN

Vier acties kunnen bijdragen aan het optimaliseren van Collectief Schuldregelen en de impactmeting.

DATAVERZAMELING OPTIMALISEREN

Betrek schuldhulpverlening bij de dataverzameling door NVVK, inclusief standaardisatie voor het vastleggen en uitwisselen van data, waardoor het mogelijk wordt data uit verschillende bronnen samen te voegen en te analyseren.

CONSISTENT METEN

Meet over een termijn van meerdere jaren dezelfde indicatoren voor, tijdens en na interventie, zowel kwalitatief als kwantitatief, om een consistente vergelijking mogelijk te maken en zo de effectiviteit van de hele keten van Collectief Schuldregelen (CSR) inzichtelijk te krijgen.

CAUSALITEIT METEN

Stel de causaliteit vast van correlaties, bijvoorbeeld tussen de soort schuldregeling (saneringskrediet of schuldbemiddeling) enerzijds en gebruik van zorg en sociale voorzieningen anderzijds. Met behulp van zelf verzamelde data of bestaande data (bijvoorbeeld het CBS).

VERWERK RESULTATEN IN EEN LANGETERMIJNVISIE

Verwerk de resultaten van de impactmeting in de strategische ambitie voor de groei van CSR en algehele maatschappelijke impact van SNL, zodat gemeten impact kan worden getoetst aan doelstellingen en waar nodig kan worden bijgestuurd.

De impact van CSR is niet exact te voorspellen, daarom maken we gebruik van een bandbreedte. Bij de onderkant van de bandbreedte (het lage scenario) worden ruim 12.000 klanten geholpen (2024) terwijl bij de bovenkant van de bandbreedte (verwachte scenario) uiteindelijk bijna 15.000 klanten worden geholpen (2024).

METHODE

METHODE | EFFECTEN

Het invoeren van Collectief Schuldregelen leidt tot een verandering in kosten en opbrengsten bij stakeholders.

VERMINDERING UITVOERINGSKOSTEN

Uitvoeringskosten voor stakeholders CSR zullen verminderen ten opzichte van uitvoeringskosten ST door een verandering van het schuldregelproces.

Dit leidt tot...

- Minder uitvoeringskosten voor overheid
- Minder uitvoeringskosten voor schuldeisers

VERMINDERING SCHULDZORGEN

Vergeleken met een ST hebben CSR klanten korter schuldzorgen door een sneller akkoord met schuldeisers en meer rust door het vaker verstrekken van een saneringskrediet.

Dit leidt tot...

- Minder gebruik van praktijkondersteuner GGZ
- Minder gebruik van B-GGZ¹
- Minder gebruik van S-GGZ²
- Minder gebruik van L-GGZ³
- Minder gebruik van zorg voor chronische ziekte⁴
- Minder gebruik van WMO⁵
- Minder gebruik van jeugdzorg (in gezinnen van deelnemers CSR)

TOENAME ARBEIDSPARTICIPATIE

Vergeleken met een standaard traject gaan CSR klanten eerder en meer aan het werk, door het sneller bereiken van een schuldregeling en door het vaker inzetten van saneringskrediet.

Een toename in arbeidsparticipatie bleek niet aantoonbaar binnen de reikwijdte van dit onderzoek, hoewel een toename wel de verwachting is van verschillende stakeholders.

Een toename in arbeidsparticipatie leidt tot verschillende effecten, zoals een verminderd gebruik van bijstand of WW-uitkeringen en verhoogde inkomstenbelasting.

¹ Generalistische basis geestelijke gezondheidszorg;

² Gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg;

³ Langdurige geestelijke gezondheidszorg;

⁴ Kosten voor chronische ziekte kunnen bijvoorbeeld worden voorkomen door een verbetering in de leefomstandigheden, waardoor de kans op een chronische ziekte afneemt;

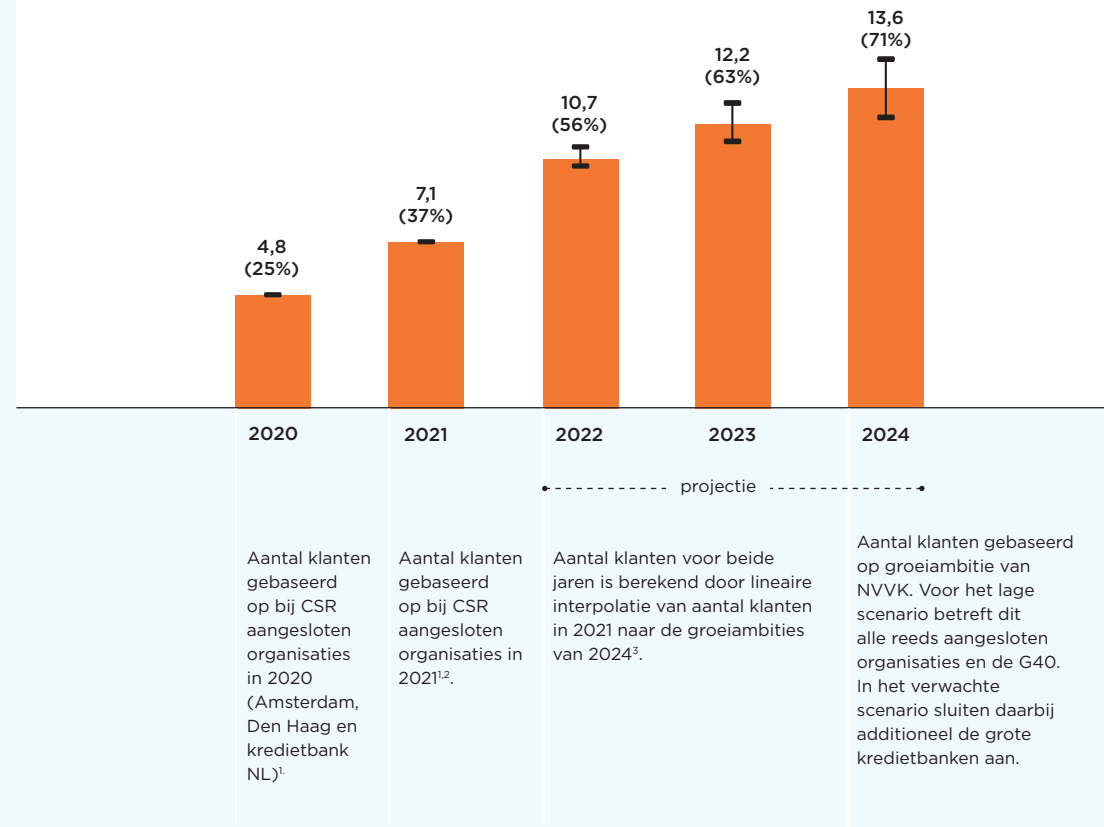
⁵ Wet maatschappelijke ondersteuning

METHODE | GROEI CSR

Collectief Schuldregelen wordt nu al toegepast op een significant deel van de regelingen (25%) en zal naar verwachting toenemen tot 71% van de regelingen in 2024.

Aantal klanten Collectief Schuldregelen (CSR), 2020-2024 (x1000)

Aandeel van totaal aantal schuldregelingen aangegeven in percentages tussen haakjes

1 Op basis van het aantal bereikte schuldregelingen in 2020 op basis van NVVK data;

2 Van de in 2021 aangesloten organisaties is de helft van het aantal klanten meegenomen aangezien acquisitie van deze organisaties gedurende 2021 plaatsvond;

3 Interpolatie van aantal klanten in schuldhelpverlening op basis van het aantal inwoners per gemeente en aantal schuldregelingen in 2020

BELANGRIJKSTE AANNAMES

BELANGRIJKSTE AANNAMES | UITVOERINGSKOSTEN

Collectief Schuldregelen leidt ten opzichte van een standaard traject tot een verandering van uitvoeringskosten bij schuldhulpverlenende organisaties en schuldeisers.

HYPOTHESE A

Collectief Schuldregelen (CSR) heeft andere uitvoeringskosten ten opzichte van een standaard traject (ST) **door een (gedeeltelijke) verandering van de uit te voeren taken.**

HYPOTHESE B

CSR heeft andere uitvoeringskosten ten opzichte van een ST door **een verandering in de tijdsduur van taken.**

AANNAME

Uitvoeringskosten van schuldeisers gaan met 75% omlaag terwijl uitvoeringskosten van schuldhulpverlenende organisaties omlaag gaan met 31%. Deze reducties zijn getoetst bij schuldeisers en schuldhulpverlening^{2,3}.

	Taken schuldeisers	Taken schuldhulpverlening
CSR	<ul style="list-style-type: none"> • Controleren saldijlijsten • Bewerken beslislijsten • Direct sluiten van het dossier na ontvangst saneringskrediet 	<ul style="list-style-type: none"> • Intakegesprek met klant • Inventarisatie schulden • Opstellen saldi-lijsten • Opstellen beslislijsten
Standaard traject	<ul style="list-style-type: none"> • Onderhandeling schuldhulpverlening • Controleren terugbetaling klanten • Open houden boeken gedurende afbetaling 	<ul style="list-style-type: none"> • Intakegesprek met klant • Inventarisatie schulden • Onderhandeling schuldeisers • Uitvoeren hercontroles (bij schuldbemiddeling)

Ervaringen schuldeisers en schuldhulpverlenende organisaties

“Collectief Schuldregelen versnelt het proces door met lijsten te werken via het Schuldenknooppunt en doordat wij vooraf al een akkoord geven.”

*Werknemer
Debiteurenbeheerder*

“In het begin moest ik nog mijn best doen om collega's te overtuigen van het belang van Collectief Schuldregelen. Nu zien ze het voordeel in van niet de hele tijd hoeven te bellen. Snelheid creëren, dat is wat we allemaal willen.”

*Werknemer
gemeentelijke
schuldhulpverlening*

Kosten van taken kunnen worden berekend door het standaard cost model¹

Kosten van taak = $P \times Q$ (aantal uur $\times$ kosten per uur)

¹ OECD - International Standard Cost Model Manual;

² Op basis van interviews met schuldeisers. Hieruit komt naar voren dat uitvoeringskosten van schuldeisers met 75% verminderen;

³ Analyse van Gemeente Den Haag wijst een besparing aan van 31% tot 46%. In dit onderzoek is behoudend gekozen voor 31%. Besparingen kunnen verder oplopen, maar dit is afhankelijk van de implementatie van CSR in gemeenten (Berenschot - Businessmodel Collectief Schuldregelen)

BELANGRIJKSTE AANNAMES | SCHULDZORGEN

Collectief Schuldregelen leidt ten opzichte van een standaard traject tot kortere en minder intense schuldzorgen tijdens het traject.

HYPOTHESE A

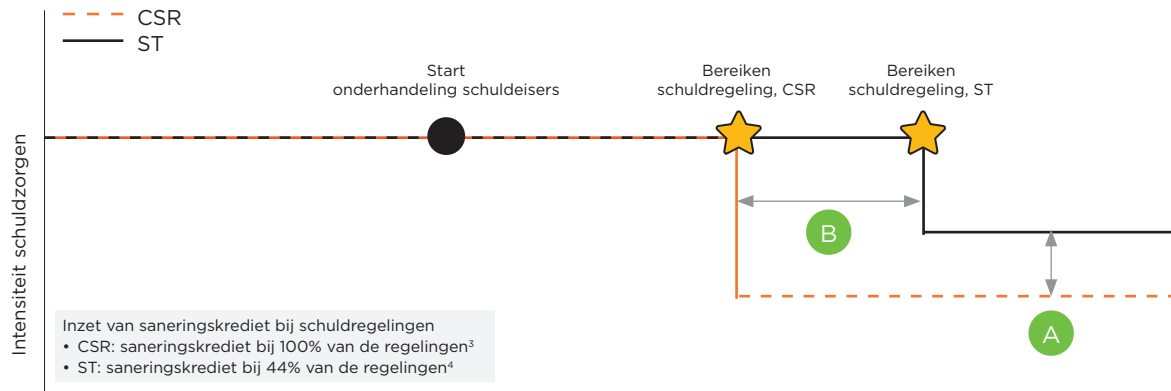
Klanten van Collectief Schuldregelen (CSR) hebben gemiddeld minder intense schuldzorgen na het bereiken van een schuld-regeling ten opzichte van een standaard traject (ST) door vaker gebruik van saneringskrediet.

HYPOTHESE B

Klanten van CSR hebben gemiddeld korter intense schuldzorgen ten opzichte van een ST doordat eerder een akkoord wordt bereikt met schuldeisers.

AANNAME

Hypothese A wordt als waar beschouwd op basis van de aanname dat een saneringskrediet zorgt voor meer rust bij klanten in vergelijking tot schuldbemiddeling. Hypothese B is bewezen middels interviews met gemeenten en schuldeisers.

Literatuur wijst uit dat mensen zonder schulden 23% minder zorgkosten hebben dan mensen met schulden (als gevolg van schuldzorgen)². Op basis hiervan worden de volgende aannames gemaakt:

- Schuldbemiddeling leidt niet tot een vermindering in zorgkosten omdat de klant geen duidelijkheid heeft over het periodiek af te lossen bedrag, naheffingen blijven namelijk mogelijk.
- Saneringskrediet leidt tot een vermindering in zorgkosten omdat deze regeling wel duidelijke

lijkheid geeft aan de klant. Er wordt immers een vast aflossingsbedrag afgesproken wat resulteert in duidelijkheid en rust. De klant is nog niet schuldenvrij waardoor de vermindering in zorgkosten tussen 0%-23% zal liggen. Dit onderzoek houdt het midden van de bandbreedte aan. Dit resulteert in de aanname dat een schuldregeling met inzet van saneringskrediet leidt tot een 11,5% afname in zorgkosten tijdens de resterende periode van de schuldregeling.

¹ De intensiteit van schuldzorgen wordt voor elke kostenpost apart uitgedrukt. Er is dus een aparte stapfunctie voor Praktijkondersteuner GGZ, B GGZ, S GGZ, L GGZ, chronische ziekte, WMO en jeugdzorg;

² Centraal Plan Bureau When financials get tough , life gets rough ? Problematic debts and ill health;

³ Aanname op basis van de insteek van Collectief Schuldregelen (saneringskrediet wordt zo veel als mogelijk ingezet);

⁴ NVVK website en jaarrapport 2019

BELANGRIJKSTE AANNAMES | ARBEIDSPARTICIPATIE

Vermoedelijk leidt Collectief Schuldregelen ten opzichte van een standaard traject tot hogere arbeidsparticipatie tijdens het traject, echter is hier geen ondersteunend bewijs voor gevonden.

HYPOTHESE A

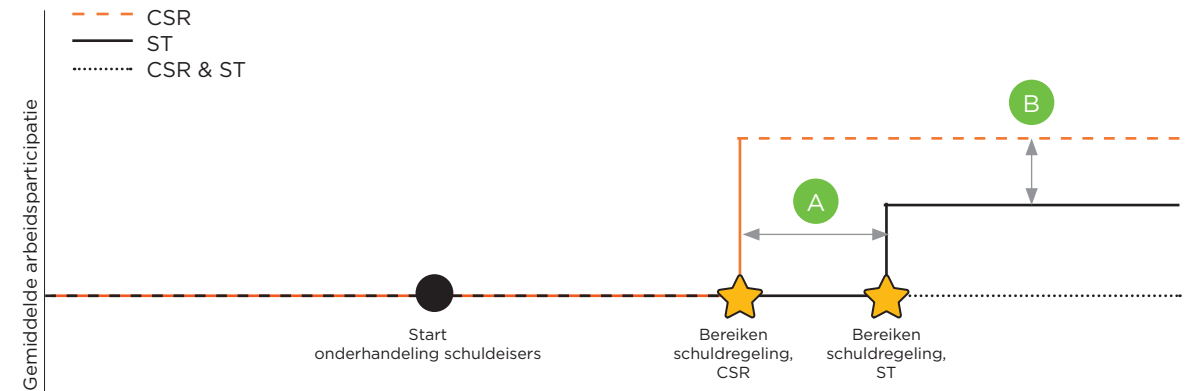
Zodra klanten een schuldregeling hebben getroffen, ervaren zij meer rust wat leidt tot perspectief en mogelijk werken. Hierdoor kan het sneller bereiken van een schuldregeling leiden tot eerder werken.

HYPOTHESE B

Een saneringskrediet geeft meer overzicht en rust in vergelijking tot een schuldbemiddeling, wat kan leiden tot meer werken. Een hogere inzet van saneringskrediet zou daarom kunnen leiden tot extra arbeidsparticipatie.

AANNAME

Hypothese A en B konden niet worden aangetoond binnen de reikwijdte van dit onderzoek. Daarom wordt aangenomen dat onder Collectief Schuldregelen (CSR) deelnemers de arbeidsparticipatie niet toeneemt.

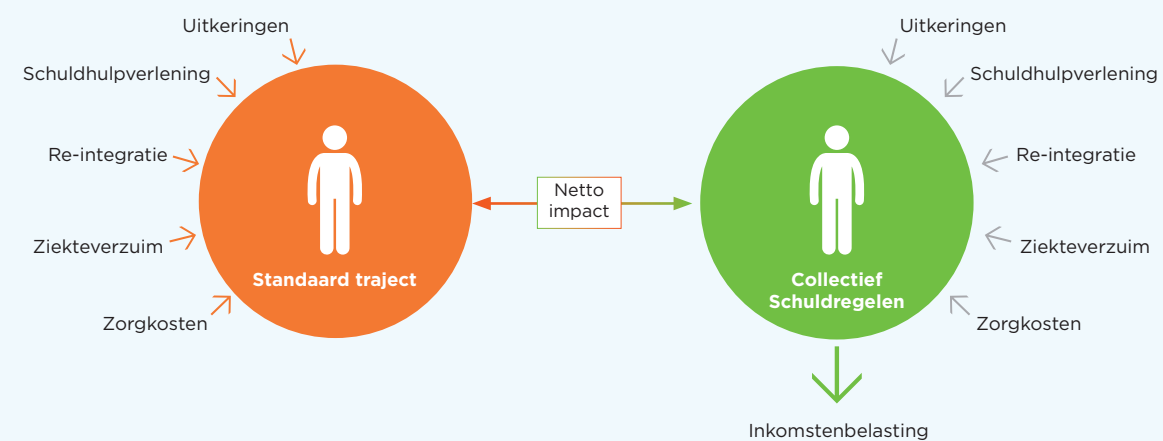
Omdat in dit onderzoek wordt aangenomen dat arbeidsparticipatie niet toeneemt, leidt invoering van Collectief Schuldregelen in deze analyse niet tot een toename van arbeidsproductiviteit. Daarmee genereert invoering van Collectief Schuldregelen binnen de reikwijdte van dit onderzoek geen macro-economische impact.

MICRO-ECONOMISCHE IMPACT METHODE

MICRO-ECONOMISCHE IMPACT | METHODE

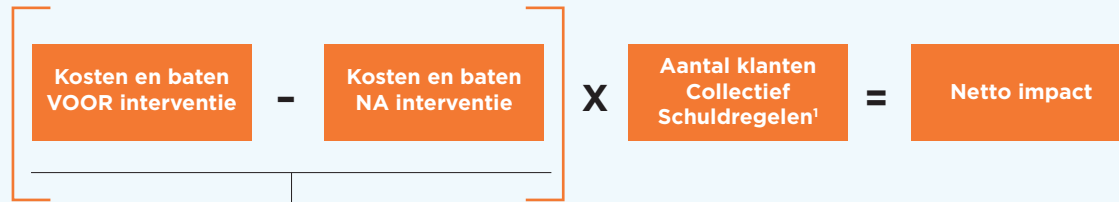
Voor de micro-economische impact beschrijven we voor stakeholders de situatie van een standaard traject en vergelijken deze met het traject via Collectief Schuldregelen.

- Verminderde kosten
- Vergrootte opbrengsten
- Kosten

MICRO-ECONOMISCHE IMPACT | METHODE

De micro-economische impact is berekend door het verschil in kosten en baten tussen een standaard traject en een traject via Collectief Schuldregelen te vermenigvuldigen met het aantal klanten.

Enkele kenmerken ^{2,3}

Kostenpost	Standaard traject (ST)	Collectief Schuldregelen (CSR)	Kosten per jaar	Impact per jaar	Impact per traject
Bijstand	15%	15%	€ 19.028,-	-€ 0,-	-€ 0,-
Chronische ziekte	61%	55%	€ 958,-	-€ 39,-	-€ 117,-
Re-integratie	5%	5%	€ 5.739,-	-€ 0,-	-€ 0,-
Praktijkondersteuning GGZ	29%	27%	€ 303,-	-€ 6,-	-€ 18,-

¹ Zie pagina 18

² Datafuture – Kansen voorzieningengebruik zijn gebaseerd op basis van deelnemers die vanuit NSR doorstromen naar de gemeentelijke schuldhulpverlening

³ Verschil in kansen zowel door kortere schuldzorgen, door het sneller bereiken van schuldregeling, door minder intense schuldzorgen en door het vaker inzetten van een saneringskrediet

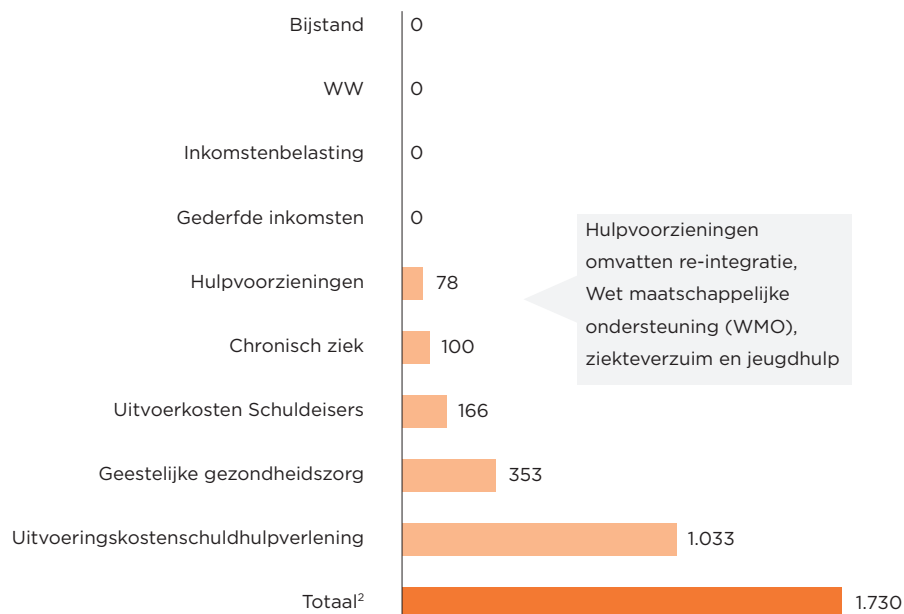
⁴ NVVK – Traject duurt 3 jaar

MICRO-ECONOMISCHE IMPACT RESULTATEN

De gemiddelde financiële impact op stakeholders door toepassing van Collectief Schuldregelen is € 1.730 per klant.

Gemiddelde micro-economische impact per CSR klant¹

Gemiddelde micro-economische impact per stakeholder¹

Totale micro-economische impact per stakeholder (€m)

Aantal klanten (jaar)	4.841 ('20)	12.364 ('24, laag)	14.931 ('24 verwacht)
Overheid	5,0	12,8	15,4
Zorgverzekeraars	2,5	6,2	7,6
Schuldeisers	0,9	2,3	2,8
Totaal	8,4	21,3	25,8

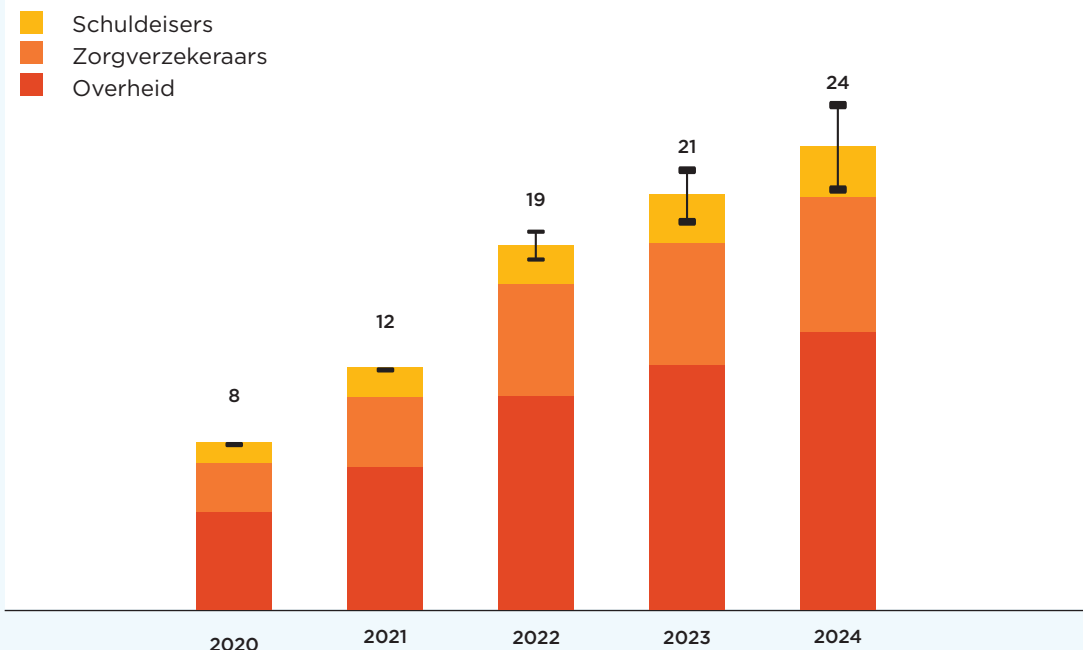
¹ Op basis van onder andere UWV, Belastingdienst, Rijksoverheid, NVVK, analyse Datafuture, CPB. Zie achterliggende modellen voor een volledige bronvermelding

² Het optellen van financiële impact van stakeholders is mathematisch niet geheel zuiver omdat financieel gewin van een stakeholder ten koste kan gaan van andere stakeholders

Gemeenten besparen door Collectief Schuldregelen ruim € 1000 per deelnemer op de uitvoeringskosten van schuldhulpverlening

In 2020 heeft Collectief Schuldregelen een financiële impact van € 8m op de stakeholders, oplopend naar € 24m in 2024.

Micro-economische impact per stakeholder (€m)¹

Let op: de baten uit een bepaald meetjaar vallen in werkelijkheid gespreid over de jaren volgend aan dat meetjaar.

¹ Impact overheid gevolg van verandering in gebruik bijstand, WW, re-integratie trajecten, veranderde inkomstenbelasting en veranderde uitvoeringskosten voor schuldhulpverlening. Impact zorgverzekeraars gevolg van veranderd gebruik zorgvoorzieningen (GGZ, Jeugdzorg, WMO, chronische ziekte). Impact schuldeisers gevolg van verandering gederfde inkomsten en uitvoeringskosten.

MACRO-ECONOMISCHE IMPACT

MACRO-ECONOMISCHE IMPACT | RESULTATEN

Dat Collectief Schuldregelen leidt tot verhoogde arbeidsparticipatie door hogere inzet van saneringskrediet bleek niet aantoonbaar binnen de reikwijdte van dit onderzoek.

- Impact op macroniveau is het gevolg van een toename in arbeidsproductiviteit. Deze toename volgt direct uit de arbeidsparticipatie.
- Team Collectief Schuldregelen adviseert de inzet van saneringskredieten omdat dit zorgt voor rust bij klanten, wat een motivatie kan zijn om meer te gaan werken.
- Daarmee bestaat de verwachting dat invoering van Collectief Schuldregelen (CSR) leidt tot een hogere arbeidsparticipatie.

Er is weinig literatuur beschikbaar naar het effect van de soort schuldregeling (saneringskrediet of schuldbemiddeling) op de arbeidsparticipatie. Een verkennend onderzoek naar dit onderwerp kon geen duidelijk verband ontdekken tussen de soort schuldregeling en de uitstroom uit de bijstand¹.

Arbeidsparticipatie wordt niet gemeten tijdens en na het schuldregeling traject. Daarnaast is tijdens interviews met stakeholders geen concreet bewijs naar voren gekomen dat saneringskrediet tot een hogere arbeidsparticipatie leidt ten opzichte van schuldbemiddeling.

- Door het ontbreken van metingen over arbeidsparticipatie tijdens en na het schuldregeltraject kan het vermoeden dat inzet van een saneringskrediet leidt tot een hogere arbeidsparticipatie niet worden bevestigd.
- Daarom wordt in dit onderzoek de (wellicht conservatieve) aanname gedaan dat invoering van CSR niet leidt tot een toename van arbeidsparticipatie en daarmee arbeidsproductiviteit.

Om het belang van verhoogde arbeids-participatie te illustreren is een analyse gemaakt van de effecten als CSR zou leiden tot 1% extra arbeidsparticipatie onder deelnemers (zie pagina 33)

¹ J. Laan et al. Schuldenvrij, de weg naar Werk

EFFECT VAN ARBEIDSPARTICIPATIE

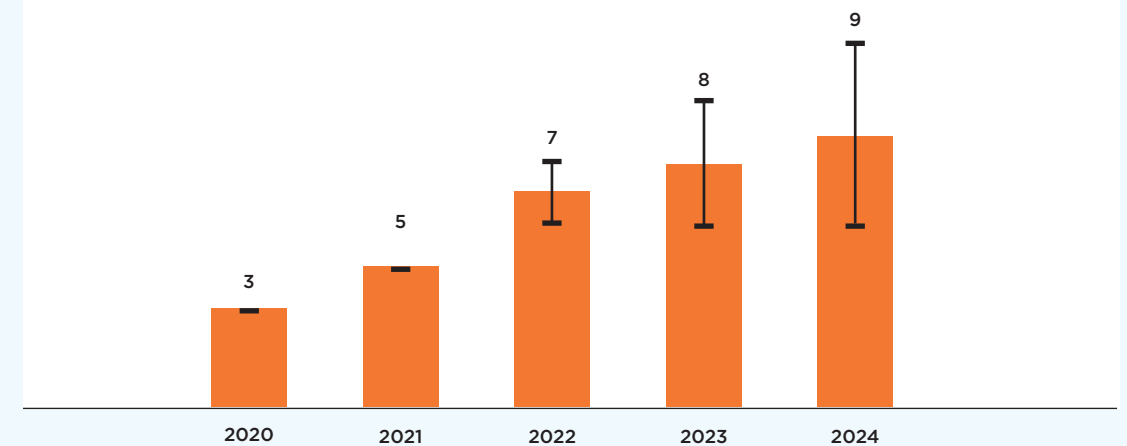

ARBEIDSPARTICIPATIE | MICRO IMPACT

Iedere 1% toename in arbeidsparticipatie onder klanten van Collectief Schuldregelen zou leiden tot €3m extra financiële impact op stakeholders in 2020, oplopend naar €9m in 2024.

Simulatie additionele micro-economische impact voor stakeholders

voor iedere 1% toename in arbeidsparticipatie (€m)¹

- Bij aanvang van het schuldhulpverleningstraject heeft 39% inkomen uit werk, hierbij wordt aangenomen dat het om fulltime werk gaat. Voor de sensitiviteitsanalyse wordt ervan uitgegaan dat na het bereiken van een schuldregeling via Collectief Schuldregelen (CSR) het aandeel inkomen uit werk 1% hoger is dan wanneer er een schuldregeling wordt bereikt in een standaard traject (ST).
- De micro-economische impact van iedere 1% toename in arbeidsparticipatie is qua omvang vergelijkbaar met één derde van de totale micro-economische impact van alle andere effecten samen (verminderde uitvoeringskosten, verminderd zorggebruik, etc.).
- De micro-economische impact ten gevolge van een toename in arbeidsparticipatie komt volledig ten goede aan de overheid (afname uitkeringsvoorzieningen en toename inkomstenbelasting).
- Iedere toename in arbeidsparticipatie zal ook de arbeidsproductiviteit van bedrijven verhogen, wat leidt tot hogere winst. Dit effect is zichtbaar in de macro-analyse (zie pagina 34/35).

De getallen hierboven gelden als gedachte-experiment: wat zou de impact zijn van 1% toename in arbeidsparticipatie onder deelnemers?²

¹ 1% extra toename moet worden geïnterpreteerd als een 1% extra toename van arbeidsparticipatie na het bereiken van een schuldregeling via CSR ten opzichte van het bereiken van een schuldregeling via ST;

² De daadwerkelijke toename in arbeidsparticipatie is niet aantoonbaar binnen de reikwijdte van dit onderzoek (zie pagina 23)

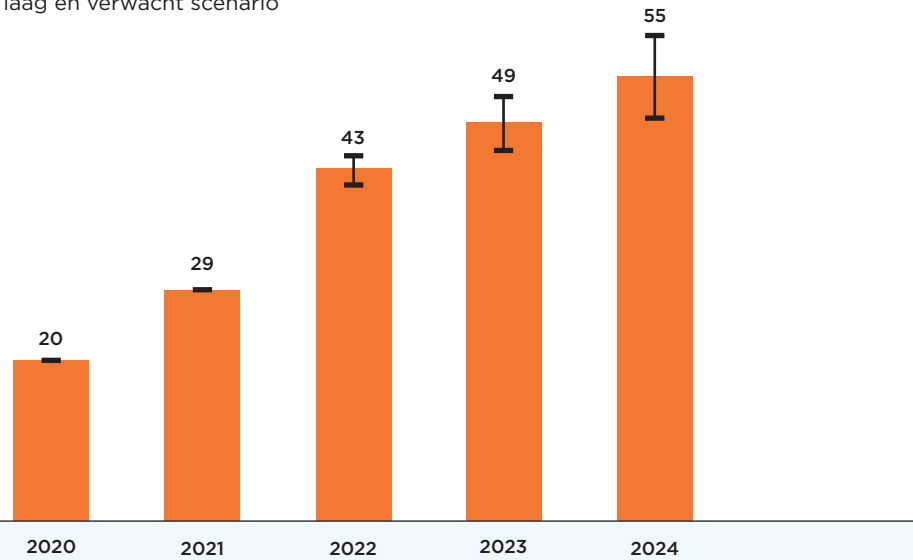
Iedere 1% toename in arbeidsparticipatie onder klanten van Collectief Schuldregelen zou €20m per jaar bijdragen aan het Nederlands BBP in 2020, oplopend naar €55m per jaar in 2024.

Simulatie macro-economische impact

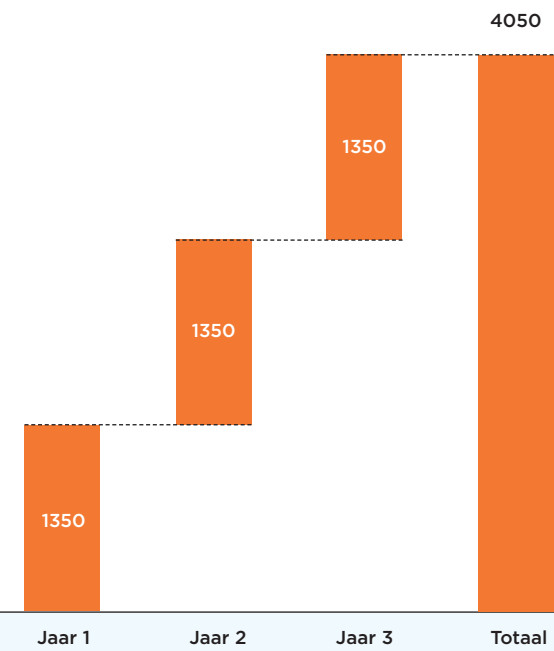
voor iedere 1% toename in arbeidsparticipatie^{1,2,3,4}

Totaal (€m)

┆ Spreiding tussen laag en verwacht scenario

Per CSR klant €

Iedere 1% toename in arbeidsparticipatie onder CSR klanten genereert een jaarlijkse macro-economische impact van € 20m in 2020, oplopend naar € 55m in 2024. Het meten en stimuleren van arbeidsparticipatie is van groot belang omdat 1% toename in arbeidsparticipatie al leidt tot een grotere impact dan alle andere effecten.

De getallen hierboven gelden als gedachte-experiment: wat zou de impact zijn van 1% toename in arbeidsparticipatie onder deelnemers⁵.

1 1% toename moet worden geïnterpreteerd als een 1% extra toename van arbeidsparticipatie na het bereiken van een schuldregeling via CSR ten opzichte van het bereiken van een schuldregeling via ST;
 2 Impact van toegenomen arbeidsparticipatie meegenomen voor 1 jaar;
 3 Baten uit een bepaald meetjaar vallen in werkelijkheid gespreid over de jaren volgend aan dat meetjaar;
 4 Een toelichting op de berekening van macro-economische impact is te vinden in Bijlage I;
 5 De daadwerkelijke toename in arbeidsparticipatie is niet aantoonbaar binnen de reikwijdte van dit onderzoek (zie pagina 23)

DISCUSSIE VAN DE RESULTATEN

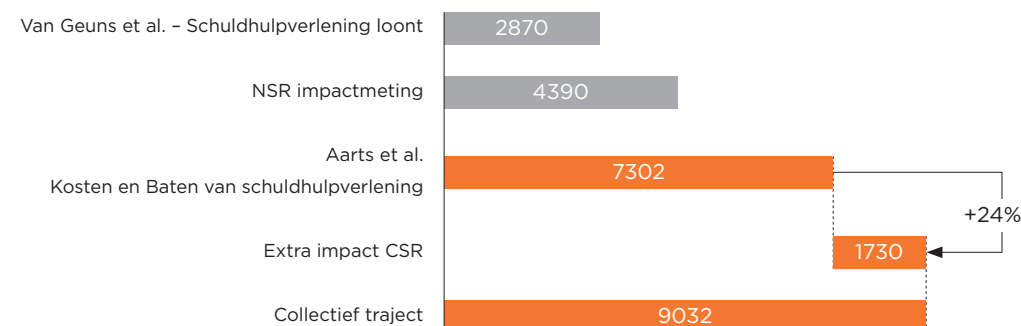

DISCUSSIE VAN RESULTATEN

Invoering van Collectief Schuldregelen leidt tot 24% hogere micro-economische impact van schuldhulpverlening; een verhoging van macro-economische impact is niet vastgesteld in dit onderzoek.

MICRO-ECONOMISCHE IMPACT

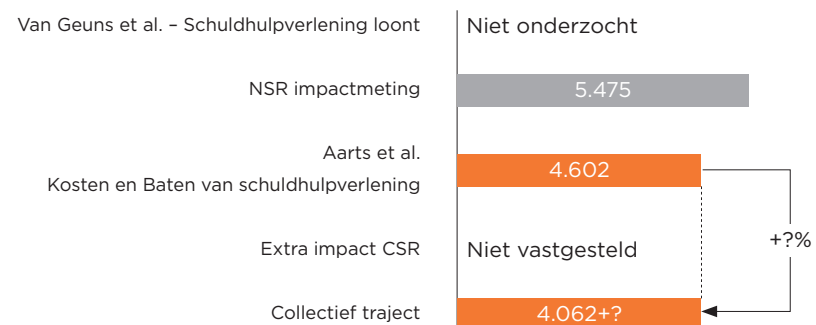
Micro-economische impact per klant van schuldhulpverlening (€)¹

- Elke klant van schuldhulpverlening, geholpen via een standaard traject, realiseert een micro-economische impact van €7.302 (Aarts et al.)
- Introductie van Collectief Schuldregelen (CSR) verhoogt de micro-economische impact met €1.730 (+24%) per klant.
- De totale micro-economische impact voor het doorlopen van een collectief traject bedraagt daarmee in potentie € 9.302.

MACRO-ECONOMISCHE IMPACT

Jaarlijkse macro-economische impact per klant van schuldhulpverlening (€)¹

- Elke klant van schuldhulpverlening, geholpen via een standaard traject, realiseert een macro-economische impact van €4.602 (Aarts et al.)
- In de reikwijdte van dit onderzoek is geen extra macro-economische impact van CSR vastgesteld maar is wel aangetoond dat de potentie van macro-economische impact via arbeidsparticipatie groot is.

¹ Einduitkomsten zijn gecorrigeerd voor inflatie

CONCLUSIES

CONCLUSIE

De economische impact van Collectief Schuldregelen bedraagt in totaal € 8m voor stakeholders.

1

CSR WERKT

Collectief Schuldregelen (CSR) is een belangrijk initiatief in het **bestrijden van de schuldenproblematiek** in Nederland. CSR leidt tot het sneller bereiken van een akkoord met schuldeisers en het vaker inzetten van saneringskrediet. Dit leidt tot meer schuldenrust bij klanten. Ook financieel is CSR aantrekkelijk: De huidige invoering heeft een **financiële impact van € 8 miljoen op stakeholders**. Deze impact bereikt CSR samen met overheid, zorgverzekeraars en schuldeisers.

2

IMPACT VAN CSR GROEIT

De financiële impact van Collectief Schuldregelen op stakeholders kan worden vergroot tot **€ 24 miljoen in 2024** aangezien het aantal verwachte personen dat geholpen wordt de komende jaren stijgt. De aanpak en raming van deze impact is getoetst bij stakeholders van CSR en is in lijn met eerder uitgevoerde kosten-baten analyses.

3

METEN EN MONITOREN

Door het meten van impact te optimaliseren kan Collectief Schuldregelen in de toekomst nog duidelijker waarde creëren voor haar stakeholders, onder andere door het meten van de **effectiviteit van saneringskrediet**, in kaart brengen van **causaliteit** en het volgen van **persoonlijke casuïstiek**. Hierdoor kan ook het mogelijke effect van arbeidsparticipatie worden aangetoond. In dit onderzoek is berekend dat iedere 1% toename in arbeidsparticipatie zal leiden tot € 20m extra jaarlijkse macro-economische impact in 2020, oplopend naar €55m in 2024. Daarbovenop zorgt iedere 1% toename in arbeidsparticipatie voor € 3m extra micro-economische impact in 2020, oplopend naar € 9m.

AANBEVELINGEN

Vier acties kunnen bijdragen aan het optimaliseren van Collectief Schuldregelen en de impactmeting.

DATAVERZAMELING OPTIMALISEREN

Dataverzameling optimaliseren – Betrek schuldhulpverlening bij de dataverzameling door NVVK, inclusief standaardisatie voor het vastleggen en uitwisselen van data, waardoor het mogelijk wordt data uit verschillende bronnen samen te voegen en te analyseren.

CONSISTENT METEN

Meet over een termijn van meerdere jaren dezelfde indicatoren voor, tijdens en na interventie, zowel kwalitatief als kwantitatief, om een consistente vergelijking mogelijk te maken en zo de effectiviteit van de hele keten van Collectief Schuldregelen (CSR) inzichtelijk te krijgen.

CAUSALITEIT METEN

Stel de causaliteit vast van correlaties, bijvoorbeeld tussen de soort schuldregeling (saneringskrediet of schuldbemiddeling) enerzijds en gebruik van zorg en sociale voorzieningen anderzijds. Met behulp van zelf verzamelde data of bestaande data (bijvoorbeeld het CBS).

VERWERK RESULTATEN IN LANGETERMIJNVISIE IMPACT

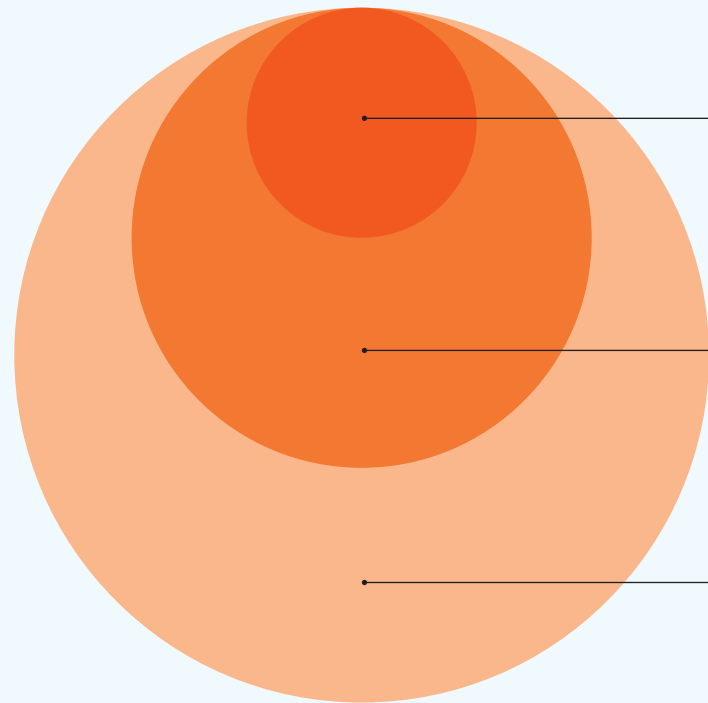
Verwerk de resultaten van de impactmeting in de strategische ambitie voor de groei van CSR en algehele maatschappelijke impact van SNL, zodat gemeten impact kan worden getoetst aan doelstellingen en waar nodig kan worden bijgestuurd.

BIJLAGE MACRO ECONOMISCHE IMPACT | METHODE

De macro-economische impact is de bijdrage van CSR aan het BBP en bestaat uit drie componenten.

DIRECT

De bijdrage van een additionele FTE in een bepaalde sector en toegenomen bestedingsruimte van het huishouden aan het Bruto Binnenlands Product (BBP)

VOORBEELD

Een klant in de schuldhulpverlening, geholpen via een CSR traject gaat sneller en/of meer aan het werk

INDIRECT

De additionele impact die wordt gecreëerd doordat andere sectoren input leveren voor die extra FTE

VOORBEELD

Het bedrijf van de klant heeft hierdoor een extra laptop en softwarelicenties nodig

AFGELEID

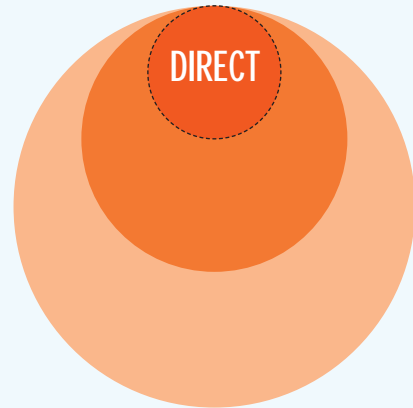
De extra impact door meer vrij besteedbaar inkomen van de klant en werknemers in toeleverende sectoren

VOORBEELD

De deelnemer heeft meer te besteden en koopt daardoor vaker kleding, toeleveranciers van toeleveranciers krijgen meer opdrachten

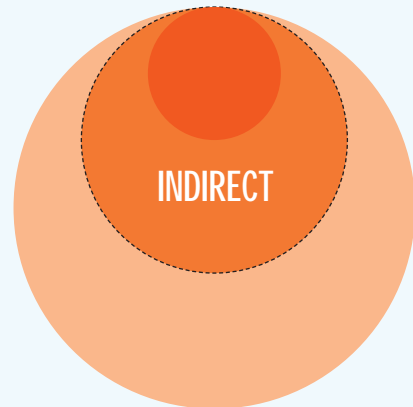
Het extra salaris van CSR klanten rekenen we door naar toegevoegde waarde en multipliers voor het indirecte en afgeleide effect.

STAP 1

Bereken de Toegevoegde Waarde

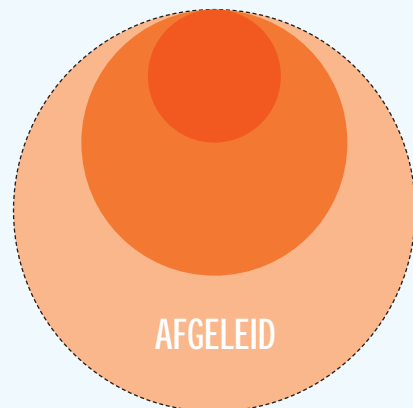
De Toegevoegde Waarde (TW) is de waarde die een bedrijf aan een product heeft toegevoegd, gedefinieerd als de omzet minus de aankoopkosten. De som van alle TW in een land is het BBP. De belangrijkste componenten van de TW zijn loonkosten en winst¹. Als startpunt van de berekening nemen we het salaris van een werknemer in een bepaalde sector. Die vermeerderen we met een benadering van de sociale premies en winst in die sector, om tot een inschatting van de toegevoegde waarde te komen.¹

STAP 2 EN 3

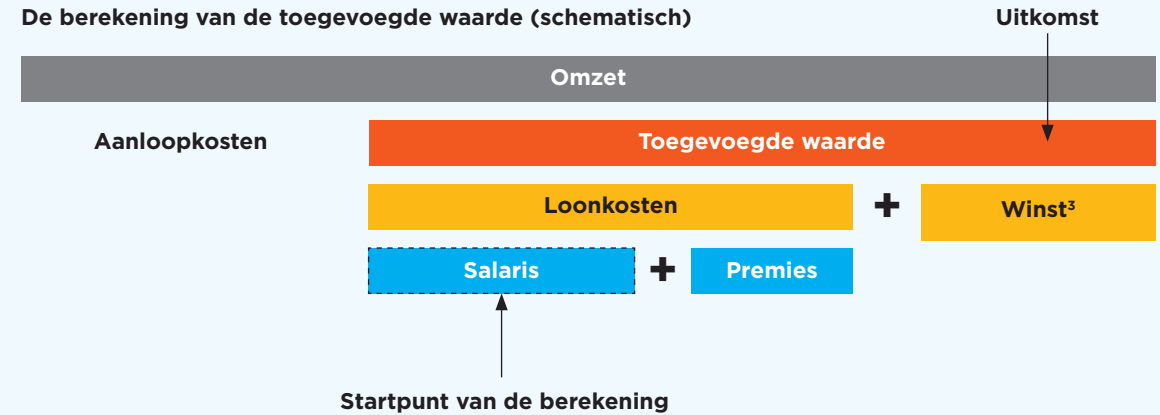
Bereken de multipliers voor het indirecte en afgeleid effect

Het aannemen van een werknemer gaat voor een werkgever in principe altijd gepaard met meer omzet: anders zou het immers alleen maar geld kosten om iemand aan te nemen. Door input-outputtabellen van het CBS weten we hoe extra omzet in een sector zich vertaalt naar extra aankopen uit andere sectoren.² We weten ook hoe in elke sector de TW zich verhoudt tot de omzet. Hierdoor kunnen we berekenen wat extra TW in één sector betekent voor extra TW in alle andere sectoren, uitgedrukt in een *multiplier*. Als we het directe effect vermenigvuldigen met de multiplier krijgen we het **indirecte effect**.

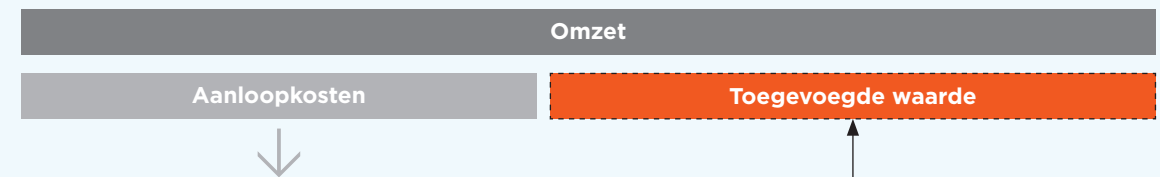

De berekening voor het afgeleide effect lijkt veel op de berekening voor het indirecte effect. We nemen hiervoor mee hoe extra salaris zich vertaalt naar uitgaven in verschillende sectoren. Een huishouden wordt hiervoor als het ware als een aparte sector gezien en toegevoegd aan de totale input-outputtabel. Ook hiervoor maken we gebruik van de data van het CBS. Als we de multiplier waarin ook dit effect is meegenomen vermenigvuldigen met het directe effect krijgen we het **afgeleide effect**.

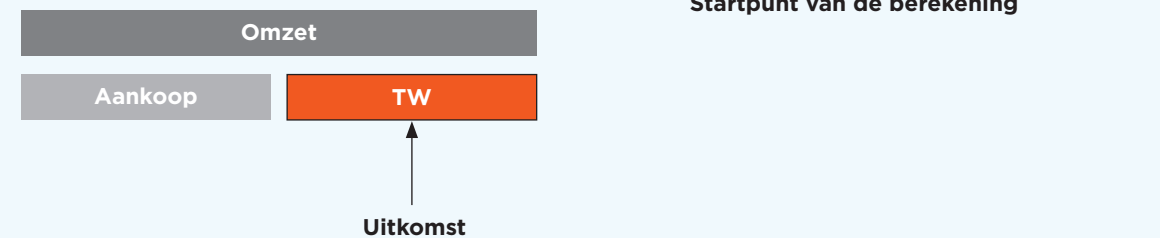
De berekening van de toegevoegde waarde (schematisch)

Sector 1

Sector 2

¹ Hierbij is gebruik gemaakt van een standaardmodel van Deloitte.

² [Aanbod- en gebruiktabellen en input-outputtabellen \(cbs.nl\)](#)

³ Winst voor afschrijvingen, rente en huur. Niet-productgebonden subsidies en belastingen vallen ook onder TW; die worden niet meegenomen in het directe effect, wel in de verhouding toegevoegde waarde / omzet per sector voor de multipliers.

COLOFON

Copyrights SchuldenlabNL/Deloitte

Niets zonder toestemming overnemen en vermenigvuldigen

Contact info@schuldenlab.nl

www.schuldenlab.nl